

Konkurrensavdelningen
Cecilia Östrand
08-678 57 58
cecilia.ostrand@pts.se

Twist mellan Ventelo och TeliaSonera om pris och andra villkor för telefoniabonnemang till grossistkund

Sökande

Ventelo Sverige AB, org.nr 556629-0549
Ombud: David Frydinger
Advokatfirman Lindahl KB
Box 1065
101 39 Stockholm
(nedan kallad Ventelo)

Motpart

TeliaSonera AB (publ.), org.nr 556103-4249
Att: Per Hemrin
Stab Juridik Regulatoriska frågor
123 86 FARSTA

TeliaSonera Network Sales AB, org.nr 556458-0040
Att: Per Hemrin
Stab Juridik, Regulatoriska frågor
123 86 FARSTA

(nedan kallade gemensamt för TeliaSonera)

Saken

Twistlösning enligt 7 kap. 10 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (LEK): fråga om dels TeliaSoneras prissättning av grundtjänst för telefoniabonnemang från den 1 juli 2009 och tills vidare samt avisering av prisändringar, dels villkor för när prisändring ska få träda i kraft mellan parterna.

Kommunikationsmyndigheten PTS

Post- och telestyrelsen

Postadress:
Box 5398
102 49 Stockholm

Besöksadress:
Birger Jarlgatan 16
www.pts.se

Telefon: 08-678 55 00
Telefax: 08-678 55 05
pts@pts.se

Post- och telestyrelsens avgörande

PTS fastställer

- 1) att det pris som TeliaSonera högst får ta ut av Ventelo per månad och abonnemang för grundtjänst för telefoniabonnemang uppgår till
 - 91 kronor från och med den 1 juli 2009 till och med den 29 augusti 2009,
 - 97 kronor utan villkor om bindningstid och före eventuella tillägg för högre servicenivåer kopplade till abonnemanget från och med den 30 augusti 2009 till och med den 22 januari 2010 och
 - 95 kronor utan villkor om bindningstid och före eventuella tillägg för högre servicenivåer kopplade till abonnemanget från och med den 23 januari 2010 och till och med dagen för detta beslut och för tid därefter till dess annat avtalats mellan parterna eller på annat sätt förordnats.

- 2) att följande villkor ska börja gälla mellan parterna senast den 1 april 2010:

När TeliaSonera har rätt att ensidigt ändra ett pris för telefoniabonnemangen, ska Ventelo meddelas senast 90 dagar i förväg om varje faktiskt tillämpad höjning. En ensidigt bestämd höjning av pris får inte träda i kraft gentemot Ventelo förrän efter 90 dagar från det att TeliaSonera har meddelat Ventelo om höjningen. Fristen om 90 dagar gäller inte när TeliaSonera ändrar sitt pris till följd av PTS tillsyn eller beslut eller till följd av domstols avgörande.

TeliaSonera ska sänka priset för telefoniabonnemangens grundtjänst senast samma dag som TeliaSoneras ändring av slutkundserbudanden enligt skyldighet 3 i PTS beslut den 4 november 2009 i ärende med dnr 09-9035 ska leda till ett lägre pris för telefoniabonnemangen till grossistkunder.

Bakgrund

PTS underrättade den 22 april 2009¹ TeliaSonera om sin misstanke att den aviserade prishöjningen till 97 kronor troligen bröt mot TeliaSoneras skyldighet att tillämpa en marginalbaserad prissättning. PTS uttalade att principen för beräkningen av priset för grundtjänst för telefoniabonnemang ska vara det mest fördelaktiga priserbudandet på slutkundsmarknaden. TeliaSonera gavs tid fram

¹ PTS underrättelse den 22 april 2009 i ärende med dnr 09-2489

till den 4 juni 2009 att justera sin prissättning till 91 kronor per månad. TeliaSonera rättade sig efter underrättelsen. Företaget aviserade i ett nyhetsbrev den 3 juni 2009 att prissättningen för grundtjänst för telefoniabonnemang skulle vara avhängigt av TeliaSoneras slutkundskampanjer och aviseras i samband med kampanjerna. De meddelade också att priset för grundtjänsten skulle höjas till 100 kronor per månad från och med den 1 juli 2009².

TeliaSonera underrättades den 29 juni 2009 om att PTS skulle kunna komma att ingripa om inte TeliaSonera senast inför nästa prisändring från det då gällande priset om 91 kronor informerat om prisändringen minst 60 dagar innan förändringen skulle träda i kraft³.

TeliaSonera övergick den 1 juli 2009 till ett pris för telefoniabonnemangens grundtjänst om 97 kronor per månad utan att ha aviserat denna förändring.

PTS beslutade den 24 september 2009⁴ att inte vidta några åtgärder med anledning av TeliaSoneras pris om 97 kronor per månad från den 1 juli 2009. PTS tydliggjorde dock att principen för beräkningen av priset för grundtjänst för telefoniabonnemang ska vara det mest fördelaktiga priserbjudandet på slutkundsmarknaden, varvid erbjudandet ska läggas till grund för beräkningarna under den tid som slutanvändare drar fördel av erbjudandet.

PTS vidtog inte heller några åtgärder med anledning av att TeliaSonera inte aviserat priset minst 60 dagar i förväg eftersom den misstänkta överträdelsen inte längre pågick. Myndigheten uttalade sig dock inte i frågan om TeliaSonera genom att inte ha aviserat prishöjningen på föreskrivet sätt skulle ha agerat i strid mot avtal med grossistkund.

Ventelo lämnade den 28 september 2009 in den begäran om tvistlösning till PTS som detta beslut avser. Företagets yrkanden i tvisten med TeliaSonera framgår nedan.

Genom underrättelse den 26 januari 2010 har PTS begärt att TeliaSonera ska rätta sig så att priset för telefoniabonnemang till grossistkunder uppgår till högst 93 kronor per månad utan villkor om bindningstid och före eventuella tillägg för högre servicenivåer kopplade till abonnemanget⁵.

² TeliaSonera nyhetsbrev "Voice" den 3 juni 2009

³ PTS underrättelse den 29 juni 2009 i ärende med dnr 09-7516

⁴ PTS avskrivningsbeslut i ärenden med dnr 09-7516 och 09-7748

⁵ PTS underrättelse den 26 januari 2010 i ärende med dnr 10-354

I en underrättelse daterad 23 februari 2010 har PTS meddelat TeliaSonera att priset för grundtjänst för telefoniabonnemang till grossistkunder högst får uppgå till 95 kronor från och med den 23 januari 2010 då kampanjen startade. TeliaSonera inkom med tydliggörande uppgifter om kvadrupelerbjudandet som låg till grund för underrättelsen den 26 januari 2010 varför PTS har ändrat sina beräkningar av priset⁶.

Yrkanden

Ventelos yrkande

Ventelo yrkar följande.

För det första att PTS

- i) i första hand ska ålägga TeliaSonera att, från och med den 1 juli 2009 och under den tid då slutanvändare har möjlighet att dra fördel av det kampanjerbjudande avseende PSTN-telefoni som TeliaSonera upphörde att erbjuda den 30 juni 2009, inte tillämpa ett högre pris på grundtjänst för telefoniabonnemang än 91 kronor per månad, eller
- ii) i andra hand ska fastställa att TeliaSonera, från och med den 1 juli 2009 till och med den 1 augusti 2009 inte ägde rätt att tillämpa ett högre pris på grundtjänst för telefoniabonnemang än 91 kronor per månad samt från och med den 17 november och under den tid då slutanvändare har möjlighet att dra fördel av det kampanj-erbjudande avseende PSTN-telefoni som TeliaSonera erbjöd slutkunder mellan den 17 november 2009 och den 22 januari 2010, inte ägde/äger rätt att tillämpa ett högre pris än 93 kronor per månad.
- iii) i tredje hand ska fastställa att TeliaSonera, från och med den 1 juli 2009 till och med den 1 augusti 2009 inte ägde rätt att tillämpa ett högre pris på grundtjänst för telefoniabonnemang än 91 kronor per månad.

För det andra att PTS ska ålägga TeliaSonera att tillämpa prisförändringar på grundtjänst för telefoniabonnemang, inklusive prissänkningar, senast från den dag då TeliaSonera förändrat det slutkundspris som rätteligen ligger till grund för beräkningen av priset för grundtjänst för telefoniabonnemang.

⁶ PTS underrättelse den 23 februari 2010 i ärende med dnr 10-354

TeliaSoneras inställning

TeliaSonera bestrider Ventelos yrkanden och anför att Ventelos andra yrkande ska hänskjutas till PTS tillsyn och inte tas upp till prövning i detta ärende.

Ventelos grunder

Ventelos yrkanden är avsedda att gälla istället för de prisförändringar för telefoniabonnemang för grossistkunder som TeliaSonera har aviserat ska träda i kraft den 16 december 2009.

Ventelo anför vad gäller sina yrkanden i fråga om pris bland annat följande

Ventelo konstaterar att det finns ett avtal mellan företaget och TeliaSonera om grundtjänst för telefoniabonnemang. Ventelo gjorde sitt pris för grundtjänsten för telefoniabonnemang tvistigt med TeliaSonera den 3 juni 2009.

Den höjning av priset för grundtjänst för telefoniabonnemang som TeliaSonera genomförde den 1 juli 2009 från 91 kronor till 97 kronor strider mot TeliaSoneras skyldighet att tillhandahålla telefoniabonnemangens grundtjänst till ett marginalbaserat pris. PTS slog i underrättelsen den 22 april 2009 fast att slutkundskampanjer ska läggas till grund för prissättningen av grundtjänst för telefoniabonnemang. Den kampanj som låg till grund för PTS beräkning den 22 april 2009 (91 kronor) gäller med en bindningstid om 24 månader och därför ska Ventelos pris fortfarande vara 91 kronor.

PTS påstående i avskrivningsbeslutet den 24 september 2009 att tillämpningen av principen om vilken tid ett slutkundserbudande ska läggas till grund för beräkningen av priset för telefoniabonnemangens grundtjänst inte ska ges retroaktiv verkan är felaktigt. Ventelo anser att PTS avskrivningsbeslut ska ses som en tolkning av vilka rättigheter och skyldigheter TeliaSonera har i beslutet daterat 18 februari 2005. Därför menar Ventelo att tillämpningen av principen om att paketerbudanden ska läggas till grund för prisberäkningen av grundtjänst för telefoniabonnemang har gällt ända sedan 18 februari 2005.

Enligt Ventelo är den ändamålstolkning nödvändig som PTS har gjort av TeliaSoneras skyldighet att tillämpa marginalbaserat pris genom att konstatera att priset för grundtjänst för telefoniabonnemang ska baseras på det mest fördelaktiga erbjudandet på slutkundsmarknaden. Eftersom skyldigheten har gällt sedan 18 februari 2005 är Ventelo av åsikten att PTS inte haft möjlighet att besluta om att skyldigheten inte skulle ha retroaktiv verkan. Det är endast beslut som skapar nya rättigheter och skyldigheter som kan ges retroaktiv verkan. Proportionalitetsprincipen kan inte användas för att bedöma om en rättsregel ska anses vara tillämplig vid en viss tidpunkt eller inte menar Ventelo. De nya

omständigheterna – sampaketeringen - omfattades av regleringen i skyldighetsbeslutet så fort de inträffade.

När TeliaSonera införde det nya priset om 97 kronor i månaden för grundtjänst för telefoniabonnemang gällde fortfarande ett kampanjpris som rätteligen skulle ha lagts till grund för priset. PTS tycks mena i sitt avskrivningsbeslut den 24 september att skyldigheten att tillämpa ett marginalbaserat pris inte ska gälla under de första 60 dagarna efter att TeliaSonera inlett en slutkundskampanj. Under dessa första 60 dagar kommer dock priset för telefoniabonnemangens grundtjänst att innebära att Ventelo utsätts för marginalklämning.

Ventelo anser att det saknas stöd i skyldighetsbeslutet för att frånta TeliaSonera skyldigheten om att tillhandahålla grundtjänst för telefoniabonnemang till ett marginalbaserat pris under en begränsad tid. Om PTS tillåter TeliaSonera att marginalklämma Ventelos verksamhet låter PTS TeliaSonera missbruka sin ställning i strid med artikel 82 i EG-fördraget (artikel 101 i EUF-fördraget). Om PTS avslår det aktuella yrkandet skulle det således innebära att PTS får Sverige att begå brott mot artikel 10 i samma fördrag eftersom beslutet påverkar handeln mellan medlemsstaterna. Ventelo hemställer därför att PTS ska ålägga TeliaSonera att justera priset för grundtjänst för telefoniabonnemang samma dag som TeliaSonera inlett en slutkundskampanj, i den mån priset för telefoniabonnemangens grundtjänst skulle sänkas.

TeliaSonera är skyldigt att avisera prishöjningar för grundtjänst för telefoniabonnemang senast 60 dagar innan de träder i kraft. Den 3 juni 2009 aviserade TeliaSonera en prishöjning till 97 kronor i månaden, vilken skulle träda i kraft den 1 juli 2009. TeliaSonera har fakturerat 97 kronor per månad och abonnemang från och med juli månad. Eftersom TeliaSonera informerade om prishöjningen 27 dagar innan den trädde i kraft har de brutit mot skyldigheten. Det nya priset skulle rätteligen ha gällt först den 1 augusti 2009.

I PTS underrättelse den 26 januari 2010 framgår att myndigheten anser att TeliaSonera borde ha sänkt priset på grundtjänst för telefoniabonnemang från och med den 17 november 2009 till 93 kronor per månad. Ventelo yrkar därför rätt till 93 kronor per månad från den 17 november 2009.

Frågeställningen i Ventelos andra yrkande är, enligt företaget, inte lämplig att hantera i PTS tillsyn, eftersom fråga är om fastställande av TeliaSoneras regulatoriska skyldigheter gentemot Ventelo. Ventelo menar att företaget skulle göras rättslöst, i strid med gällande reglering, om PTS skulle överföra frågan till PTS tillsynsfunktion eftersom myndigheten dessutom har meddelat sin ståndpunkt i förevarande fråga och med anledning av att avskrivningsbeslut inte är överklagbara.

TeliaSonera anför bland annat följande till stöd för sitt bestridande

TeliaSoneras pris för grundtjänst för telefoniabonnemang uppgår till 97 kronor från och med den 1 juli 2009. PTS har utövat tillsyn över priset och funnit att det inte är för högt. PTS kan besluta om prisnivån och andra avtalsvillkor mellan parterna endast i de fall TeliaSonera tillämpat ett pris eller villkor som strider mot beslutade skyldigheter (se t.ex. länsrättens dom den 3 juli 2009 i mål 19919-08). Om PTS ska kunna fastställa att en viss prisnivå ska gälla mellan parterna för en viss tidsperiod krävs därför att Ventelo och PTS visar att TeliaSonera tagit ut ett högre belopp än den reglerade nivån för respektive tidsperiod.

TeliaSonera konstaterar att PTS införande av begreppet ”mest fördelaktiga erbjudande” ryms inom skyldighetsbeslutets ordalydelse. Viktigt är dock att beslut enligt LEK är proportionerliga mot syftet och inte får vara mer ingripande än vad som framstår som rimligt. Därför anser TeliaSonera att det är både logiskt och proportionerligt att PTS nya praxis inte får verkan för tiden före myndighetens avskrivningsbeslut den 24 september 2009. Ventelos yrkande ska därför avslås.

Vad gäller det pris TeliaSonera aviserat ska träda i kraft den 16 december 2009 är också det förenligt med skyldighetsbeslutet. Ventelo har sedermera yrkat att priset för telefoniabonnemangens grundtjänst högst får uppgå till 93 kronor för perioden 17 november 2009 till den 22 januari 2010. TeliaSonera bestrider yrkandet och hänvisar bland annat till PTS underrättelse daterad 23 februari 2010 med dnr 10-354. Förhållandet att PTS i underrättelsen anser att priset omfattar samtliga avrop utan bindningstid anser TeliaSonera strider mot regelverket och innebär orimliga konsekvenser för företagets förmåga att konkurrera på slutkundsmarknaden. I sammanhanget framhåller TeliaSonera att PTS ska avvakta utgången i tillsynsärendet med dnr 10-354 innan förevarande tvistlösningsärende avgörs.

Även om PTS skulle anse att aviseringskyldigheten har åsidosatts står pris-sättningen av grundtjänst för telefoniabonnemang inte i strid mot TeliaSoneras skyldigheter. Av praxis framgår att oavsett om TeliaSonera har uppfyllt skyldigheten att offentliggöra referenserbidande och aviseringar av ändringar av referenserbidandet så kan det inte läggas till grund för att förbjuda TeliaSonera att debitera en viss avgift för telefoniabonnemangens grundtjänst (Länsrättens i Stockholms län dom den 4 december 2006 i mål nr 406-06, s. 15). En sådan koppling ska framgå av skyldighetsbeslutet. TeliaSonera har därmed rätt att ta ut 97 kr för grundtjänst för telefoniabonnemang från och med den 1 juli 2009 även om det visar sig att aviseringskyldigheten inte har följts. Även Ventelos första yrkande i andra hand ska därmed avslås.

Av praxis framgår att en skyldighet ska vara så klart och tydligt definierad så att den utan svårighet kan läggas till grund för att konstatera skyldigheten. Tveksamheter eller tvetydigheter som leder till oklarhet i fråga om exempelvis skyldighetens innebörd eller omfattning måste av rättssäkerhetsskäl tolkas till den enskildes fördel (Kammarrättens i Stockholm dom den 4 november 2009 i mål nr 8044-08). Innebörden av en prisreglering kan inte genom en ändamåls-tolkning utvidgas utöver ordalydelsen.

Ventelo har yrkat att PTS ska ålägga TeliaSonera att tillämpa prisförändringar för grundtjänst för telefoniabonnemang, inklusive prissänkningar, senast från den dag då TeliaSonera förändrat det slutkundspris som rätteligen ligger till grund för beräkningen av priset för grundtjänst för telefoniabonnemang. TeliaSonera menar att PTS inte kan fatta något beslut i frågan eftersom Ventelo inte har påstått att TeliaSonera har tillämpat prisändringar i strid med skyldighetsbeslutet och inte heller har visat att så skulle vara fallet. Frågan bör behandlas inom ramen för PTS tillsyn.

Skäl

Tillämpliga bestämmelser

Om det uppkommer en tvist mellan dem som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster eller tillhörande tjänster i fråga om skyldigheter som följer av bland annat LEK eller skyldigheter som meddelats med stöd av LEK, får en part hänskjuta tvisten till PTS avgörande (7 kap. 10 § LEK)

Myndigheten ska så snart som möjligt besluta i de frågor som tvisten gäller. Beslutet ska meddelas senast inom fyra månader från det att begäran kom in till myndigheten, om längre tid inte är nödvändig med hänsyn till tvistens omfattning eller andra särskilda omständigheter. (7 kap. 10 § LEK)

PTS behörighet vid tvistlösning enligt 7 kap. 10 § LEK gäller endast sådana frågor som har samband med skyldigheter som följer av lagen eller föreskrifter, tillståndsvillkor eller beslut om förpliktelse med stöd av lagen. Tvistlösningen är av civilprocessuell karaktär med ett starkt offentlighetsrättsligt inslag, vilket innebär att inte endast parternas intressen ska tillgodoses, utan också de allmänna intressen som ligger bakom EG-direktivens och LEK:s bestämmelser. Således är PTS vid handläggningen av tvistlösningsärenden inte bunden av parternas

yrkanden. Vid konflikter mellan privaträttsliga och offentligrättsliga intressen får det privaträttsliga intresset ge vika.⁷

TeliaSoneras skyldigheter perioden 18 februari 2005-3 november 2009 i relevanta delar (PTS beslut i ärende med dnr 04-6943/23, b och 04-6944/23, b

TeliaSonera ska

- tillgodose varje rimlig begäran från annan operatör om tillträde till en grundtjänst för telefonabonnemang (GTA) (punkten 1)
- tillämpa marginalbaserad prissättning (s.k. retail minus) för skyldigheter enligt punkterna 1 och 2 (punkten 4)
- i ett referenserbjudande specificera och offentliggöra uppgifter om och villkor för tillträde enligt punkterna 1 och 2 (punkten 7)
- informera bland andra grossistkunderna om förändring av referenserbjudandets villkor, inklusive prisändring, senast 60 dagar innan förändringen avses träda i kraft (punkten 5.5)

TeliaSoneras skyldigheter från och med den 4 november 2009 (PTS beslut i ärende med dnr 09-9035)⁸

TeliaSonera ska

- vid varje rimlig begäran tillhandahålla telefoniabonnemang till grossistkund (skyldighet 1.1)
- vid varje rimlig begäran om telefoniabonnemang till grossistkund tillhandahålla abonnemang på villkor som medger konkurrenskraftig och ändamålsenlig återförsäljning av abonnemangen på slutkundsmarknaden, d.v.s. TeliaSonera ska, när grossistkunden begär det, tillhandahålla telefoniabonnemangen bland annat på följande sätt. Alla priser och ersättningar som grossistkunden ska betala med anledning av avtalet ska framgå och vara uppdelade på de olika tjänster och funktionaliteter som ingår i telefoniabonnemanget och i samband med TeliaSoneras tillhandahållande av abonnemanget till grossistkunden.

⁷ Se prop. 2002/03:110, s. 304 och Länsrättens i Stockholms län dom den 7 april 2005, mål nr. 14553-04, 16093-04 s. 22 tredje stycket.

⁸ TeliaSonera har överklagat PTS beslut i ärende med dnr 09-9035 till Länsrätten i Stockholm län. Beslutet gäller omedelbart förutom i den del som Förvaltningsrätten har inhiberat, dvs skyldighet 1.2.d (beslut av den 10 februari 2010 i mål med nr. 25362-09) vilket inte är relevant för detta beslut

När TeliaSonera har rätt att ensidigt ändra ett pris eller en ersättning, ska grossistkunden meddelas senast 90 dagar i förväg om varje faktiskt tillämpad höjning. En ensidigt bestämd höjning av pris eller ersättning får inte träda i kraft förrän 90 dagar från det att TeliaSonera meddelat grossistkunden om höjningen (skyldighet 1.2.e⁹)

- tillämpa marginalbaserad prissättning vid tillhandahållande av telefoniabonnemang till grossistkunder enligt skyldighet 1. Med marginalbaserad prissättning avses bland annat att TeliaSoneras grossistpris får högst motsvara priset för närmast jämförbara erbjudande på slutkundmarknaden minskat med en procentuell marginal som möjliggör att grossistkunder kan konkurrera om slutanvändarna (skyldighet 3.1.a)

PTS har i skälen (s. 153) till TeliaSoneras skyldighet att tillämpa en marginalbaserad prissättning uttalat att sådana faktorer såsom sampaketerade erbjudanden, rabatter och bindningstider ska beaktas vid fastställande av det pris som ska användas vid beräkningen av priset för telefoniabonnemangen. Annars finns risk för att klämeffekter kan uppstå.

PTS bedömning

PTS behörighet och 4-månaders fristen

Enligt 7 kap. 10 § LEK måste det ha uppkommit en tvist för att PTS ska vara behörig att fastställa avtalsvillkor mellan parterna.

Det är i ärendet ostridigt att det föreligger en tvist mellan parterna. Även i övrigt är de legala förutsättningar uppfyllda för att PTS ska kunna pröva Ventelos begäran. Därför ska begäran prövas i sak.

Ventelos begäran om tvistlösning inkom till PTS den 28 september 2009 varför beslut i tvisten enligt lag skulle ha meddelats senast den 28 januari 2010. Under januari och februari 2010 har PTS begärt in uppgifter som behövs för att kunna fastställa pris fram till denna dag och tills vidare. Dessutom inkom Ventelo med ett justerat yrkande den 26 januari 2010. PTS anser därmed att sådana särskilda omständigheter har förelegat som motiverar ett överskridande av fyramånadersfristen. PTS finner dock inte skäl att, såsom TeliaSonera begär, avvakta med prövningen av detta ärende fram till dess att myndigheten vidtagit eventuella ytterligare åtgärder i ärende med dnr 10-354

⁹ PTS beslut om utformningen av denna skyldighet är även överklagad av en operatör.

Utgångspunkterna för bedömningen av prissättningen

Frågan gäller vilket pris per månad som ska gälla för grundtjänst för telefoniabonnemang mellan parterna från och med den 1 juli 2009 och tills annat förordnas.

PTS har i en underrättelse¹⁰ den 22 april 2009 uttalat bland annat att beräkningen av det marginalbaserade priset för grundtjänst för telefoniabonnemang ska baseras på det *mest fördelaktiga priserbjudandet* på slutkundsmarknaden. PTS har ytterligare förtydligat beräkningsprincipen i ett beslut den 24 september 2009¹¹. Det mest fördelaktiga priserbjudandet på slutkundsmarknaden ska härvid läggas till grund för beräkningen *under den tid som slutanvändare drar fördel av priserbjudandet*, dvs. under bland annat den bindningstid som slutanvändare nyttjar erbjudandet. PTS ansåg i beslutet att tillämpningen av beräkningsprincipen inte skulle ges retroaktiv verkan, utan skulle komma att läggas till grund för PTS beräkningar från beslutsdagen.

TeliaSoneras skyldighet att tillämpa en marginalbaserad prissättning vid sitt tillhandahållande av telefoniabonnemang till grossistkunder gäller sedan den 18 februari 2005. Skyldigheten var dock allmänt hållen och angav inte närmare hur beräkningen skulle gå till. De allmänt hållna skyldigheterna får dock sin närmare innebörd genom myndighetens senare ställningstaganden, exempelvis vid tillsyn och tvistlösning.¹²

Den princip som myndigheten gav uttryck för i sitt beslut den 24 september 2009 (d.v.s. att slutkundserbjudanden ska läggas till grund för beräkningar av priset för grundtjänst för telefoniabonnemang *under den tid som slutanvändare drar fördel av erbjudandet*) är ett svar på den kritik som myndigheten fick såväl från grossistkunderna som från TeliaSonera med anledning av underrättelsen den 22 april 2009¹³. Kritiken gick ut på att den princip som PTS gav uttryck för i underrättelsen ledde till ett fluktuerande pris, vilket försämrade aktörernas möjlighet till förutsägbarhet och därmed också deras konkurrenskraft. Genom att istället låta ett slutkundserbjudande ligga till grund för beräkningarna av priset för grundtjänst för telefoniabonnemang under hela den tid som slutanvändare kan dra fördel av erbjudandet uppstår dels en större tröghet i prisförändringar, dels minskar risken för att grossistkunderna marginalkläms på slutkundsmarknaden.

¹⁰ PTS underrättelse i ärende med dnr 09-2489

¹¹ PTS beslut i ärende med dnr 09-7516 och dnr 09-7748

¹² Jämför domstolsuttalanden i fråga om skyldigheten att tillämpa en rättvis och skälig prissättning på andra marknader, exempelvis Länsrättens i Stockholms län dom den 1 december 2006 i mål nr 07-2086.

¹³ PTS underrättelse i ärende med dnr 09-2489

PTS anser att det är orimligt att ge principen som slogs fast den 24 september 2009 retroaktiv verkan. Myndigheten betraktar principen som en delvis ny tillämpning av TeliaSoneras skyldighet att tillämpa en marginalbaserad prissättning, d.v.s. principen har lett till att beräkningen ändrats något (dock inom ramen för skyldigheten om marginalbaserad prissättning). Mot bakgrund av att prisregleringen är en offentlighetsrättsligt mycket betungande reglering för TeliaSonera, anser PTS att det skulle vara alltför långtgående att ge principen en retroaktiv verkan.

Behovet av förtydligande av hur priset för grundtjänst för telefoniabonnemang ska beräknas har uppstått beroende på att priserna på slutkundsmarknaden har blivit mer rörliga, bland annat till följd av den ökade sampaketeringen av tjänster. Slutanvändarna kan få abonnemang för fast telefoni till olika pris beroende på de kampanjerbjudanden och den sampaketering som TeliaSonera erbjuder. Det låter sig inte göras en bedömning av när i tiden behovet av ett förtydligande trädde in, men det kan konstateras att ett sådant behov fanns i september 2009.

Sammanfattningsvis anser PTS att principen att priset för grundtjänst för telefoniabonnemang ska baseras på det mest förmånliga slutkundserbudandet *under den tid som slutanvändare drar fördel av erbjudandet* inte ska börja tillämpas förrän den dag PTS gav uttryck för principen, d.v.s. den 24 september 2009. Vad Ventelo anfört i denna del ändrar inte myndighetens bedömning.

Frågan om pris från och med den 1 juli 2009 till och med den 29 augusti 2009

TeliaSonera höjde den 1 juli 2009 priset för telefoniabonnemangens grundtjänst från 91 kronor till 97 kronor per månad. Samma dag upphörde möjligheten för TeliaSonerans slutkunder att teckna det erbjudande som lagts till grund för grossistpriset om 91 kronor och priset återgick till det som gällde före sänkningen.

Det är ostridigt att TeliaSonera har informerat Ventelo om en prisförändring till 100 kronor den 3 juni 2009. Priset höjdes dock aldrig till 100 kronor utan från och med den 1 juli 2009 tog TeliaSonera ut ett pris av Ventelo om 97 kronor, dvs. samma pris som TeliaSonera tagit ut före prissänkningen den 4 juni 2009. Fråga uppkommer då om när TeliaSonera aviserat sina grossistkunder om prishöjningen till 97 kronor.

Genom skyldigheten för TeliaSonera att i förväg avisera om prisändringar får grossistkunderna rimlig tid på sig att anpassa sig eller annars vidta de åtgärder som krävs med anledning av det nya priset. En icke-aviserad prishöjning kan innebära att grossistkunderna nödgas höja sitt pris till slutkunderna. Grossistkunden måste då meddela slutkunderna om prishöjningen. Om ett

sådant meddelande, på grund av att TeliaSonera inte aviserat sitt pris i förväg, inte kan samordnas exempelvis med fakturering, leder det till högre administrativa kostnader för grossistkunderna eftersom meddelandena måste skickas separat.

En slutanvändare har rätt att kostnadsfritt frånträda tecknat abonnemang om priset för abonnemanget höjs. Genom att avisera en prishöjning som leder till högre priser för grossistkundernas slutkunder kan ett större antal slutanvändare bli beredda att byta operatör, d.v.s. fler slutanvändare blir tillgängliga på marknaden. Om TeliaSonera inte genomför den aviserade prishöjningen kan grossistkunderna ha meddelat sina slutkunder helt i onödan eftersom de under de nya förutsättningarna kanske inte hade behövt höja sina slutkundspriser. Det innebär i sin tur att flertalet abonnenter kan ha lämnat sin abonnemangsoperatör till fördel för någon med lägre priser (exempelvis TeliaSonera). Därmed konstaterar PTS att ett sådant agerande från TeliaSoneras sida skadar grossistkundernas konkurrenskraft.

På en marknad som kännetecknas av en fungerande konkurrens skulle en leverantör ha beaktat sina grossistkunders behov av att få information om prishöjningar i sådan tid att de skulle hinna vidta lämpliga åtgärder. PTS anser att aviseringstiden för en prishöjning har sådan betydelse för grossistkundernas konkurrenskraft att tiden börjar löpa först när TeliaSonera har lämnat en korrekt avisering om priset. Det ska därför betraktas som en rimlig begäran om tillträde till grundtjänst för telefonabonnemang från grossistoperatören att aviseringstiden börjar löpa först när en korrekt avisering har gjorts samt att prisändringen träder i kraft först efter aviseringstidens slut.

Det pris om 100 kronor per månad som TeliaSonera aviserade den 3 juni 2009 genomfördes inte. Istället återgick företaget till det pris som gällde för nämnt datum (97 kronor per månad). PTS finner därför att den korrekta aviseringen om 97 kronor skedde samma dag som priset började gälla, dvs. den 1 juli 2009. Eftersom TeliaSonera såväl brutit mot aviseringsskyldigheten som skyldigheten att tillgodose telefoniabonnemangen vid varje rimlig begäran, ska priset om 97 kronor per månad inte träda ikraft gentemot Ventelo förrän den 30 augusti 2009, dvs 60 dagar efter den korrekta aviseringen. PTS ska således fastställa att det högsta pris som TeliaSonera har rätt att ta ut av Ventelo är 91 kronor per månad under perioden 1 juli-29 augusti 2009.

Fråga om pris från och med den 30 augusti till och med den 16 november 2009

För att undvika att grossistkundens marginal mellan inköpspriset och försäljningspriset blir så liten att grossistkunden får svårigheter att konkurrera på slutkundsmarknaden har TeliaSonera en skyldighet att tillämpa så kallad marginalbaserad prissättning. Det innebär att TeliaSoneras mest förmånliga

slutkundserbjudande ska ligga till grund för grossistpriset. Grossistpriset ska ändras när slutkundspriset ändras.

TeliaSonera startade en kampanj på slutkundsmarknaden den 1 juli 2009, såvitt här är aktuellt, som sammanfattningsvis gav slutanvändare möjlighet att fram till och med den 16 november 2009 teckna ett så kallat duoerbjudande, det vill säga fast telefoni och bredband (med en kapacitet om 2 Mbit) med 18 månaders bindningstid till ett pris om 389 kronor per månad. Av detta slutkundserbjudande följer att grossistpriset inte får överstiga 97 kronor per månad¹⁴.

PTS anser att det mest fördelaktiga priserbjudandet på slutkundsmarknaden som är relevant för beräkningarna av grossistpriset under perioden 1 juli – 16 november 2009 utgörs av duoerbjudandet ovan. Eftersom priset 97 kronor per månad, såsom ovan framgått, aviserades den 1 juli 2009 börjar priset att gälla gentemot Ventelo den 30 augusti 2009.

PTS finner således att priset mellan Ventelo och TeliaSonera inte ska överstiga 97 kronor per månad under perioden från och med den 30 augusti till och med den 16 november 2009.

Fråga om pris från och med den 17 november 2009 till och med den 22 januari 2010

Den 17 november 2009 lanserade TeliaSonera ett kvadrupelerbjudande på slutkundsmarknaden. Erbjudandet innehöll tjänsterna fast telefoni, bredband, digital-tv och mobil telefoni och var villkorat med en bindningstid om 18 månader. Fram till och med den 22 januari 2010 kunde slutkunderna nyttja sig av erbjudandet.

PTS har i en underrättelse den 26 januari 2010 i ärende med dnr 10-354 meddelat TeliaSonera om sin misstanke att TeliaSonera från och med den 17 november 2009 agerat i strid mot skyldigheten att tillämpa en marginal-baserad prissättning. Med anledning av ovannämnda kvadrupelerbjudande kommer PTS fram till att det högsta pris som TeliaSonera får ta ut för grundtjänst för telefoniabonnemang uppgår till högst 93 kronor per månad utan villkor om bindningstid och före eventuella tillägg för högre servicenivåer kopplade till abonnemanget.

TeliaSonera har i tiden efter underrättelsen, och med anledning av bland annat detta ärende, kommit in med ytterligare uppgifter som haft betydelse för PTS beräkningar. PTS har därefter korrigerat sin beräkning för slutkundserbju-

¹⁴ Aktbilaga 31 i ärende med dnr. 09-9539/23

dandet, vilket lett till att myndigheten stannat på ett pris om 97 kronor per månad utan villkor om bindningstid och före eventuella tillägg för högre servicenivåer kopplade till abonnemanget¹⁵.

PTS finner följaktligen att priset mellan Ventelo och TeliaSonera under perioden från och med den 17 november 2009 till och med den 22 januari 2010 inte ska överstiga 97 kronor per månad.

Fråga om pris från och med den 23 januari 2010 och tills vidare

Sedan den 23 januari 2010 har TeliaSonera marknadsfört ett så kallat trippelerbjudande på slutkundsmarknaden. Erbjudandet innehåller tjänsterna fast telefoni, bredband (med en kapacitet om 2 Mbit) och digital-tv. Erbjudandet är villkorat med en bindningstid om 18 månader och finns tillgängligt för slutanvändarna att teckna fram till och med den 22 mars 2010.

Det nämnda trippelerbjudandet är det mest förmånliga slutkundserbjudandet som är relevant för grossistpriset. Myndigheten kommer fram till i sina beräkningar att priset för telefoniabonnemang till slutanvändare blir 95 kronor utan villkor om bindningstid och före eventuella tillägg för högre servicenivåer kopplade till abonnemangen¹⁶.

PTS finner följaktligen att det pris som TeliaSonera får ta ut från Ventelo för grundtjänst för telefoniabonnemang från och med den 23 januari 2010 och tills vidare inte ska överstiga 95 kronor per månad. Detta pris ska gälla utan villkor om bindningstid och före eventuella tillägg för högre servicenivåer kopplade till abonnemangen.

TeliaSonera har invänt att PTS bedömning att priset ska omfatta samtliga avrop utan bindningstid strider mot regelverket och innebär orimliga konsekvenser för företagets förmåga att konkurrera på slutkundsmarknaden. PTS ändrar inte sin bedömning, utan vidhåller att det högsta pris enligt skyldighet 3 i PTS beslut den 4 november 2009 i ärende med dnr 09-9035 som TeliaSonera får ta ut uppgår till 95 kronor per månad utan villkor om bindningstid.

Fråga om fastställande av villkor mellan parterna

Fråga i ärendet rör om PTS ska ålägga TeliaSonera att tillämpa prissänkningar på grundtjänst för telefoniabonnemang, inklusive prissänkningar, senast från den dag då TeliaSonera har förändrat slutkundspriset.

¹⁵ Aktbilaga 32 i ärende med dnr. 09-9539/23

¹⁶ Aktbilaga 33 i ärende med dnr. 09-9539/23 och även myndighetens underrättelse den 23 februari 2010 i ärende med dnr 10-354

TeliaSonera vill hänskjuta frågan till PTS tillsynsarbete.

PTS anser det vara utrett att parterna inte är överens om villkoren i denna del. Tvist föreligger således och PTS är behörigt att pröva frågan om villkoren i sak. Eftersom frågan om villkoren uppkommit i detta ärende och myndigheten har behörighet att pröva frågan i sak, anser myndigheten att frågan löses enklast och snabbast genom att behandlas här. Om PTS istället skulle ta upp frågan i ett tillsynsärende skulle en lösning fördröjas avsevärt. PTS finner därför inte skäl att hänskjuta frågan till sin tillsyn.

I tiden efter det att Ventelo framförde sitt yrkande har PTS fattat ett nytt beslut om skyldigheter för TeliaSonera vad gäller telefoniabonnemang till grossistkunder.¹⁷ Beslutet har vad gäller den i detta sammanhang relevanta skyldigheten (skyldighet 1.2.e) överklagats. Beslutet gäller dock omedelbart och har inte inhiberats av domstolen. PTS lägger därför skyldigheten i dess nuvarande lydelse till stöd för sitt avgörande mellan parterna.

Sedan den 4 november 2009 är TeliaSonera skyldigt att, när företaget har rätt att ensidigt ändra priset, avisera prishöjningar 90 dagar före det att höjningen är avsedd att träda i kraft. Höjningen får inte träda i kraft förrän fristen om 90 dagar har löpt ut. TeliaSonera har inte ålagts någon skyldighet med stöd av LEK att i förväg informera sina avtalsparter om prissänkningar. En prissänkning ska med andra ord gälla mot motparten samma dag som TeliaSonera ändrar sitt pris på slutkundsmarknaden på ett sådant sätt att grossistkundernas pris ska sänkas. Det finns annars en uppenbar risk för att grossistkunden marginalkläms.

Ventelos begäran är följaktligen rimlig om att PTS ska fastställa att prissänkningar i grossistledet ska få genomslag mot Ventelo senast från samma tidpunkt som TeliaSonera förändrar sin prissättning på slutkundsmarknaden. Det ska göras på ett sådant sätt att det ska få genomslag som prissänkning gentemot grossistkund enligt skyldigheten 3 i PTS beslut den 4 november 2009 i ärende med dnr 09-9035. Utan villkor med en sådan innebörd mellan parterna är risken för att Ventelo marginalkläms på slutkundsmarknaden uppenbar. PTS ska därför fastställa att villkor med sådan innebörd ska gälla mellan parterna.

Ventelos andra yrkande ska således bifallas vad gäller att prissänkningar för TeliaSonerans egna slutkunder ska ligga till grund för priset på telefoniabonnemang till grossistkunder från samma dag prissänkningarna gäller. Det villkor som ska gälla mellan parterna ska vara infört senast inom en månad från

¹⁷ PTS beslut den 4 november 2009 i ärende med dnr 09-9035

dagen för detta beslut. PTS bedömer att en tid om en månad borde vara tillräckligt för att införa villkoren mellan parterna.

Underrättelse om överklagande

Beslutet kan överklagas hos Förvaltningsrätten i Stockholms län, se bilaga 1.

Katarina Kämpe
Stf Generaldirektör

Beslutet har fattats av stf generaldirektören Katarina Kämpe. I ärendets slutliga handläggning har även enhetschefen Anders Öhnfeldt samt juristerna Cecilia Östrand (föredragande) och Jonas Nordström deltagit

Underrättelse om överklagande

Om ni vill överklaga detta beslut ska ni skriva till Förvaltningsrätten i Stockholm. Brevet ska dock sändas till Post- och telestyrelsen, Box 5398, 102 49 Stockholm.

Tala om i brevet vilket beslut ni överklagar genom att ange beslutets nummer. Tala också om vilken ändring av beslutet ni vill ha. Brevet ska skrivas under.

PTS måste ha fått ert överklagande inom tre veckor från den dag ni fått del av beslutet. Annars kan överklagandet inte prövas.

PTS sänder överklagandet vidare till Förvaltningsrätten för prövning om PTS inte själv ändrar beslutet på det sätt ni begärt.

Om något är oklart kan ni vända er till PTS.